

57

РАС У ДЯКА“.

Львів

дом Видавництва »СВІТ ДИТИНИ«

1923.

Видання „Світа Дитини“:

1. Оскар Уайльд: **»Зоряний Хлопчина«**
2. Вільгельм Буш: **»Максим і Марко«**.
3. О. Білоусенко: **»Пригоди Вовка-Неситого«**.
4. Вільгельм Буш: **»Нечемне вороня«**.
5. Я. Вільшенко: **»Чорнокнижник із Чорногори«**.
6. Я. Вільшенко: **»Червона Шапочка«**.
7. Антін Лотоцький: **»Вільгельм Тель«**.
8. Фільгеленес: **»За вітчиму«**.
9. Микола Ваврисевич: **»Лісова казка«**.
10. Грація Товпліс: **»Дарунки Русалок«**.
11. Я. Вільшенко: **»Коник Стрибунець«**.
12. Леся Верховинка: **»Іменини Влодка«**.
13. Осип Маковей: **»Пригоди Горобчика«**.
14. Клявдія Лукашевич: **»Бунт Ляльок«**.
15. Володимир Хронович: **»Пригоди Лиса Пана-наса і його жінки Мотрі«**.
16. Василь Софронів: **»Печери«**.
17. М. Денисенко: **»Наша Січ = Мати«**.
18. Софія Куликівна: **»Алі-Баба і 40 розбійників«**.
19. Марія Штелігівна: **»За скляною стіною«**.
20. Я. Вільшенко: **»Гостина св. Миколая«**, сценічна картина в 1 дії.
21. Ю. Ігорків: **»Сирота«**, сценічна картина в 1 дії.
22. Гугу: **»Добре серце«**. оповідання з 6 обр.
23. Володимир Островський: **»Соняшник«**.
24. Марія Веріго: **»Волове Очко«**, прегарне оповідання з 14 образками Ол. Кульчицької.
25. Слава Яремова: **»Жертвенні вогні«**.
26. Марійка Підгірянка: **»В чужім пір'ю«**, сценічна картина у 3 діях.
27. Джордж Айнс: **»Попри джунглі«**, пригоди мисливого в Індіях, з 6 образками.

06
10
ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА.

Книжечка 44.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Іванна Блажкевич.

~~10.928~~

ТАРАС У ДЯКА.

Сценічна картина в 2 діях
із життя Тараса Шевченка.

Л Ь В І Р.
НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА „СВІТ ДИТИНИ“.

1923

WS(2)u/S-4 Шевченко 466+

WS(2)G=UuS2-6

З ДРУКАРНІ СТАВРОПИГІЙСЬКОГО ІНСТИТУТА
під управою А. Яськова.

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 6535

ДІЄВІ ОСОБИ:

ТАРАС ШЕВЧЕНКО, літ 10.

ІВАН, літ 12 }
ПЕТРО, літ 13 } школярі

КАТЕРИНА, сестра Тараса

Дяк ГУБСЬКИЙ.

Гурток хлопців.

Річ діється в селі Кирилівці на Україні.
Між першою а другою дією минає два роки.

Дія перша.

(Сцена представляє сільську кімнату. Звичайна хатна обстановка. Одні двері ведуть до сіни, другі до пекарні. На стіні під образами висить нагайка).

ЯВА I.

Тарас (*несміло розглядається по кімнаті*).

Привів мене батько грамоти навчити,
Щоби мені легше колись було жити,
Щоби я, пізнавши титли і глаголи,
Мудрійшим в світ вийшов з дяківської школи.

(*По хвилі*):

Жалко мені було домашних кидати...
Недавно померла наша добра мати.
Лишилась Катруся, Марійка, Ірина,
Йосиф і Микита... Ся наша родина
Осталась без мене там в батьківській хаті
В нужді, недостатках. Одним лиш багаті
Були ми: любовю, яка нас вязала.
„Кохайтесь! Любіться!“ ненька нас навчала.
Сестра Катерина ділиться зі мною
Кожним куском хліба, кожною їдою.
Вона рідну маму мені заступає,
Як я де зблукаюсь, то вона шукає
За мною так довго, шукає без впину,
Аж поки не найде малого хлопчину
І в хату приведе. Накормить, обмие...
І подерту одіж обпере... обмие...

ЯВА II.

Іван і Петро (входять, оглядають Тараса).

Іван (по хвилі). Тебе в науку дяк прийняв?

Петро (цікаво). А чуба вже тобі намняв?

Іван (до Петра). Таж він заледви що прийшов.

Петро. Тож дяк часу ще не найшов.

Тарас (здивовано). За щож би мені мняти чуба?

Петро. Бо чарочка дякови люба.

Іван (до Петра). Він ще й на гречці каже клячати.

Петро. Або будеш ся в бочці тачати.

Іван. Або як всипле з берези камі!..

Петро. Ось які, бачиш, гаразди ваші.

Тарас (несміло). Ну... а наука!..

Петро. Се чиста мука!..

Читаєш „аз“, дяк по чолі тїас!

Дійдеш до „буки“, він різку в руки.

Петро. А при „глаголі“, вже чуєш болі.

Іван. Читаєш: „добро“, дяк штурк в ребро,

„Іже“, „земля“, „зело“, також не весело.

Петро. „Како“, „рци“, „слово“ вже вибив здорово.

Іван. „Ять“, „йори“, „йор“, в хаті плачів хор.

Петро. Часом при „живіте“ вже плачуть всі діти.

Іван. А на сам кінець реєнт бере ремінець.

Тарас (слухає спершу недовірливо, відтак зо страхом,
врешті завзято):

Еее! Тим мене не злякаєш!

Петро. Не такого ще зазнаєш!

Тарас. Всеж не кину я науки.

Петро. Тож готовий будь на муки.

ЯВА ІІІ.

Дяк *(входить підптий. Глядить грізно на хлопців)*.

Петро, Іван *(присмирніли)*.

Дяк *(з криком)*. Що?! На раді ви тут знов?...

Нема води, ані дров,

А вам те все байдуже?...

Петро *(хоче втікати)*.

Дяк *(схопив Петра за обшивку)*.

Зачекай но, мій друже!

Не спішися так дуже!

Хтож барабоць наструже?

(до Івана):

А хата вже метена?

Дармоїди прокляті!

Лиш мені работати?

Готову миску — ложку

Під носи вам подати?

Я тут до вас візьмуся!...

(до Тараса):

А ти що так думаєш?

Чи роботи не маєш?

Чекаєш що матуся

Кулешиву наладить?...

По головці погладить?...

О! Се пиши — пропало!

Хибаб мене не стало,

Щоб ти мав дармувати!

Внеси води до хати!

Петро *(сідає до коша з бульбою. Оббирає бульбу)*.

Іван *(замітає хату)*.

Тарас *(бере коновки, виходить)*.

ЯВА IV.

Дяк (закурює люльку).

Господвий отсе допуст з людськими бахорами!...
Нема хвильки спокою! Все йде горі ногами!..

Іван і Петро (порозуміваються на міги).

Дяк (до Петра лютю). Вже знов щось промишляєш?

Готовили нову псоту?

Адже ти вже знаєш

Сей мій лік на пустоту!

(здіймає зі стіни гаранчик).

Іван і Петро (тихнуть).

ЯВА V.

Тарас (входить з коновками).

Дяк. Вже вертаєш нарешті?

(заглядає в коновки).

А то чому так мало?

Може скажеш: в керниці

Більше води не стало?

Тарас (оправдуючися). Не маю іще сили...

Дяк (з криком). То тебе, мій роззяво,

Балакати лиш вчили?

Думаєш, що за дурно

Будеш в мене хліб їсти?

Може схочеш на печі

Згорнувши руки сісти?

(грозить). Лише мене не слухай!!!

(до Івана). Ну ти! Скорше ти ся рухай!

(до Петра). Занеси бараболі дядисі до пекарні!

І.. візьмемся до книжки,

Мої младенці гарні!

Петро (виходить з бульбою).

ЯВА VI.

Дяк (до Тараса). Як тебе звуть, веробо?

Тарас (оглядається, до кого ся мова).

Дяк (злющо термосить Тарасом).

Чи чуєш, дармоїде!?

Тарас (крізь слези до себе):

Не видержу я сього,

Як так ще дальше піде.

Дяк. Своє ім'я рци твердо!

Тарас. Тарасом кличуть дома.

Дяк (втирає ніт з чола).

Ось яка з отроками

Тяженьєа мені втома!

ЯВА VII.

Петро (входить із пекарні) **Хлопці** (входять із двору).

Дяк. До стола засідайте,

Чтеніє починайте!

(Хлопці сідають за стіл, розкладають буквар.

Хвилю слябізують):

Буки, єсть, рци, єсть, живіте,

Іже, слово, відь, іже, ук, мисліте.

Тарас (приглядається з боку).

(За сценою чути квік свичі).

Дяк (поглянувши у вікно).

А то судьба проклята!

(до хлопців). Ей! Я вам за те дам!

На дворі всі пацята!

Ба! вийшов і кабан!...

(до Тараса) Рушай но, бабин сину,
Зажени в хлів безроги!
А то сперіщу спину,
Що не станеш на ноги!

(ударяє Тараса нагаєм).

Тарас (крізь слези). За щож мені нагай?

Петро (від стола). Мовчи і не питай!

Дяк (звертається з нагаєм до хлопців).

(ЗАНАВІСА ПАДЕ).

Дія друга.

(Обстановка сцени як у попередній дії.)

ЯВА I.

Тарас (*входить із книжкою під пахою*),

Дивно воно на світі. Як то звикнеш до всього:

Спершу то лячно було в ночі коло вмерлого,

Як мав псалгир читати,

Нераз хтілось втікати,

Так волоссе йшло в гору.

А тепер то байдуже!...

(*по хвилі*)

Не знати що то нині

Мій реєнт мені вструже?...

Десять копійок йому

Заробив я сьогодні.

Читав „савтиру“ ревно

Від вечера аж до дня.

(*витягає зза холяви зшиток*)

„Ех! коб так від дяка,

„Дістали коли пятака...

„А то я трохи не голе

„Таке убоге.

„То куплю знов паперу аркуш

„І зроблю маленьку книжечку

„І візерунками з квітками

„Так як отсю обведу,

„Тай списувати в ній буду,

„Недолю всю мою (*пише*).

ЯВА II

Дяк (*входить, тріпсе*). Свербить боса кінець,
Буде свіжий мерлець!

Тарас (*скоренько ховає зшиток*).
Коб хоч не було бійки!

Дяк (*протирає окуляри а побачивши Тараса поквапно*).
Віддай, усе до копійки!

Тарас (*витягає гроші тай дає дякови*).

Дяк (*одною рукою бере гроші, другою тягне Тараса за чуб*). Віддай решту!

Тарас. Більш не маю!

Дяк. Чекай! Ліпше поспитаю! (*бере гаранник. Утім побачив фляшку, кинув нагайку, хопив фляшку і шанку. Виходячи дивиться на гроші*).

От що йво язик замочу!

ЯВА III.

Тарас (*сам*). Ледви ноги вже волочу,
Тай не спав я вже три ночі;
В голові шум, печуть очі...
На щож мені тої муки?...
На те, щоб дякови в руки
Чарку дати? (*сідає при столі*).

(*по хвилі*) „Тяжко мені сиротині
„На сім світі жити,
„Свої люди як чужії,
„Ні з ким говорити.
„Тяжко, важко в світі жити
„Сироті без роду,
„Нема куди прихилитись,
„Хоч з гори та в воду.

(*витягає з чобота зшиток*).

„Сиротині сонце світить
„Світить та не гріє,
„Людиб сонце заступили
„Як би мали силу,
„Щоб сироті не світило,
„Сльози не сушило (*хилить голову в за-
[думі]*).

ЯВА IV.

Катерина (*входить, хвилюк вдивляється в Тараса*)..
Ти сам в хаті? Чуєш, брате!

Тарас (*не бачить Катерини*)..
„Єсть на світі воля,
„Та хто її знає?
„Єсть на світі доля
„А хто її має?...

Катерина (*гладить Тараса по голові*)..
Моя кохана, бідна дитино!

Тарас (*схаменувшись*).. Се ти сестричко?
Ах Катерино!
Як мені тяжко! Як гірко жити!..
Скільки прийшлося вже сліз пролити..

Катерина. Щож я пораджу? Терпи, дитино!

Тарас. Ні! Я не в силі! Я його кину!
Не дам знущатись так над собою..

Катерина. Братчику милий! Господь з тобою!
Деж ти дінешся?

Тарас. Піду світами..
Нема вже в мене батька, ні мамі..
А світ широкий..

Катерина. Не роби того!
Не кривав, брате, серденька мого.
Красше Тарасе, тутки останься!
Я тебе прошу! На мене зглянься!

(Розв'язує вузлик).

Я тут принесла тобі не багато:
Кусничок масла й хліба смачного.

(Подає йому вузлик і збирається відходити.)

Хотілаб довше в тебе сидіти,
Але за мною плачуть десь діти.
Будь здоров, брате! *(виходить)*.

ЯВА V.

Тарас *(сам)*. І пішла з хати...

(сердечно) Моя сестричка Катерина,

Моя розрада, втіха єдина!...

(Задумався. По хвилі.)

„Доле моя, доле!

„Де тебе шукати?“ ..

(Хоче зшиток за холяву.)

Ні! Я не в силі вже терпіти.

Довше побої і наругу!

Чейже я найду службу другу...

Може не всюди так б'ють діти ..

(рішучо) Втечу світами від дяка.

Не хочу його пятака!

Катерини вузлик візьму я з собою,

(оглядає) Щоб перекусити було що в дорозі

(виходить до пекарні).

(За сценою чути п'яний голос дяка):

Возвеселися душе моя!

Ось я вже на порозі.

ЯВА VI.

Дяк *(п'яний входить, за ним)* Петро, Іван і кілька хлопців.

Дяк *(солодко)*: Прийдіте, чада, ко мні

Приближашася царствіє ваше,

Петро, Іван і хлопці (*приступають*).

Дяк (*обдарює їх бубликами*).

Будьте тихі, наче голуби,
Хитрі наче змії

Всі (*заїдають бублики та поглядають із кпинами на п'яного дяка*).

Дяк. Розслабленое тіло мое

От безумія мого.

Пострадах і слякохся

До кінця весь день сітуя хождах.

(*Хоче сідати.*)

Петро (*вихоплює з під дяка столець*).

Дяк (*мало не впав*). Серце мое смятєся,

Остави мя сила моя.

(*Заточується на лаву, кладється і засипляє.*)

Петро. От вже спить п'яний дяк,

А я йому тепер так!

(*Тягне дяка за чуба*).

Іван. І я реєнт вам

За своє теж віддам (*тягне за ніс*).

Вам, бам, бамбалам.

Всі (*сміються голосно*).

ЯВА VII.

Тарас (*входить. Хвилю глядить з відразою на пустунів хлопців. З обуренням*).

„Схаменіться! будьте люде!

„Бо лихо вам буде!“

Чи ж годиться знущатися

Оттак над безсилим?

Петро. О! бачите, як раптово

Дяк став йому милим?

Тарас. Ні! чимало горячого
Вляв мені за шкуру,
І я його нераз радо
Припер би до муру.
Але запита людина
Се неначе худобина.
А над старим збиткуватись?
Гидота тай годі!
Тож ви також спокій дайте,
Тій своїй роботі!
Сеж несовісно! Нечесно!
І... серцю противно!...

Іван. Сей наш Тарас все говорить
Так якомсь... аж дивно!

Петро. Його правда! Лишім дяка,
Ходім дальше гратись (*виходять*).

ЯВА VIII.

Тарас. Ідіть з Богом! А я буду в дорогу зби-
Не багато в мене статків: [ратись,
Шапка і свитина
Тай ся книжка з образками...

Дяк (*порушився на лаві*). Бєлить мене спина.

Тарас (*поправляє дяка на лаві, кладе йому під голову
подушку; дивиться хвилю на нього з відразою*).

Скінчився час твого знущання,
Глуму й наруги наді мною.
Я в світ піду ще сього раня,
Але тебе лишу в спокою.
Моя рука не піднесеться,
Щоби тобі пімсту нанести,
Бо душа моя, ум і серце
Надто далекі є від мести.

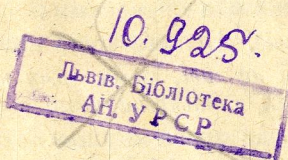
Однак щось хочу я зробити:
За всі побої, сварку, лайку,
Я тобі мушу поломити
Отсю твою кляту нагайку.

*(Ломить гарпник на кусні і кидає в піч. Бере вузлик
під паху і стає в дверях хати.)*

Тепер широкими шляхами
Піду я босими ногами
Людей шукати на Україні,
Якіб не били, а мене вчили,
Як в світі жити, людей любити
І Україну мою небогу.
Пора мені вже іти в дорогу *(виходить)*.

ЗАНАВІСА ОПАДАЄ.

К О Н Е Ц Ь.

28. Гугу: **»Лесик і Коминяр«**, з 9 образками О. Кульчицької.
29. Іванна Блажкевич: **»Св. Миколай в 1920 р.«** сценічна картина в 3 діях.
30. Микита Магир: **»Байки«**, з образками А. Манастирського.
31. Вуйко Влодко: **»Пригоди Юрчика Кучерявого«**, з 78 образками О. Куриласа.
32. Антін Лотоцький: **»Езоп«**, оповідання про життя славного байкаря.
33. Тарас Шевченко: **»Малий Кобзар«**, з 35 образками.
34. Вільгельм Буш: **»Веселі оповідання«**, з 70 образками.
35. Павло Бендорф: **»Зачарований каліф«**, драмована казка в 5 діях.
36. В. Королів-Старий: **»Чарівний камінець«** сценічна картина в 3 діях.
37. Володимир Гнатюк: **»Народні Байки для дітей«**.
38. Анатоль Франс: **»Оповідання«**.
39. **Найкрасші байки і казки.**
40. В. Королів-Старий: **»Русалка-жаба«**.
41. **»Веселка«**, збірка вершованих оповідань.
42. Вільгельм Буш: **»Смішні небилиці«**.
43. Іван Бідний: **»Добрі діти«** сценічна картина на Свято-Миколаївські вечери.
44. Іванна Блажкевич: **»Тарас у дяка«** сценічна

0,48 коп (1987г)

6535

„МОЛОДА УКРАЇНА“

ілюстрований журнал
для української молодіжи

з додатком для дітей п.з.

„Світ Дитини“

виходить

у Львові 1 і 15 кожного місяця.

Задаток на передплату приймається най-
менше в квоті 200.000 Мк., яка мусить бути
зложена з гори при замовлюванню.

Річна передплата для:

Америци й Канади	1 доляр
Чехо-Словаччини	36 К. ч.
Румунії	200 лев.

Замовлення слати на адресу:

Видавництво „Світ Дитини“

Львів, ул. Зіморевича, ч. 3.

ТАРАС У ДЯКА“.

Львів

здом Видавництва »СВІТ ДИТИНИ«

1923.